

відповідними методичними розробками. У зв'язку з цим теоретичні засади побудови тактичних операцій і використання їх у теорії криміналістики і практичної діяльності з розслідування вимагають потребують фундаментальних досліджень і комплексних розробок.

Список використаних джерел:

1. Дулов А.В. Тактические операции при расследовании преступлений / А.В. Дулов. Минск: Изд-во БГУ им. В.И. Ленина, 1979. – 128 с.
2. Шевчук В.М. Формування тактичних операцій у криміналістиці: актуальні проблеми сьогодення / В.М. Шевчук // Пробл. законності. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2004. – Вип. 70. – С. 83-89.

Даніель А.В.

здобувач;

Науковий керівник: Пяковський В.В.

к.ю.н., доцент,

Національна академія внутрішніх справ

ДО ПИТАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ЗМІ

Вільний обмін інформацією – один із найважливіших факторів еволюційного розвитку суспільства. Забезпечення громадян, державних і громадських структур необхідними відомостями про навколишній світ і події, що в ньому відбуваються, здійснюється шляхом постійного вдосконалення систем, технологій і засобів масової інформації. Важливе значення при цьому має прийняття законодавчих актів, що встановлюють надійні гарантії та забезпечують правове регулювання умов даного процесу.

У демократичній правовій державі повинна бути незалежною, але юридично регульованою і «четверта влада» – влада засобів масової інформації [7, с. 351].

Правовою основою діяльності ЗМІ є норми низки законодавчих актів. Водночас, у законодавстві є певні прогалини, що й слугує стимулом для роздумів над даною темою багатьох дослідників. Так, увагу цій проблематиці приділяли вітчизняні науковці: І.В. Арістова [1], К.І. Беляков [2], О.І. Бугера [3], Г.В. Виноградова [4], Т.М. Затворченко [5], Т.А. Костецька [6], Т.О. Приступенко [8], Д.М. Цехан [10], Ю.С. Шемшученко [7].

Незважаючи на існування багатьох нормативно-правових актів, що регулюють діяльність засобів масової інформації (ЗМІ), навряд чи можна

стверджувати, що в нашій державі достатньо і в повній мірі визначені межі правового регулювання діяльності ЗМІ.

На думку Т.А. Костецької «тривалий час теоретичною дискусійною проблемою є питання про визначення правового статусу комплексу законодавчих та інших нормативно-правових актів, окремих норм, що регулюють інформаційні відносини, його місця в правовій системі [6, с. 7]».

Законодавство про ЗМІ, на думку Т.А. Костецької, в даний час знаходиться у стані розробки, становлення, і, поки не отримало належного теоретичного аналізу та обґрунтування [6, с. 26].

Науковці протягом тривалого часу обґрунтовують, а часом і втілюють у підготовлених ініціативних проектах теоретико-правову ідею про необхідність підготовки спеціального кодифікаційного акту – Інформаційного кодексу України. Про необхідність розроблення і прийняття такого кодексу з метою підвищення ефективного розвитку суспільства нової якості та правового забезпечення відповідних процесів вказано у Законі України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», прийнятого 9 січня 2007 р. [6, с. 30-31].

Як зазначає Т.О. Приступенко, правова регламентація в нашій державі, яка почалася з 1990 р., надала основу для подальшої діяльності ЗМІ України [9, с. 76].

Важливі положення закріплено в Конституції України, ст. 34 якої гарантує кожному право на свободу думки й слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати й поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір. Однак, здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету й неупередженості правосуддя .

Правову основу інформаційних відносин становлять закони України: «Про інформацію», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про телебачення і радіомовлення», «Про телекомунікації», «Про систему Суспільного телебачення й радіомовлення України», «Про інформаційні агентства», «Про рекламу», «Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення», «Про національну програму інформатизації, «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки» [12] та ін.

Важливими є також підзаконні нормативні акти державних органів. Зокрема, Постанова Кабінету Міністрів України «Про державну

реєстрацію друкованих засобів масової інформації, інформаційних агентств та розміри реєстраційних зборів», Постанова Верховної Ради України «Про парламентські слухання: «Суспільство, засоби масової інформації, влада: свобода слова та цензура в Україні», рішення Національної ради України з питань ТБ і радіомовлення.

Базовими є Укази Президента: «Про Доктрину інформаційної безпеки України»[13], «Про додаткові заходи щодо забезпечення безперешкодної діяльності засобів масової інформації, дальшого утвердження свободи слова в Україні».

Функціонування ЗМІ в Україні в напрямі процесів демократизації, гласності, плюралізму, реформування економіки та політичної системи держави в цілому визначає не лише національне законодавство, галузеві підзаконні акти, а й документи, а також міжнародні правові норми [9, с. 78].

Як зазначено у ст. 9 Конституції України: «чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства» [11].

Загальна декларація прав людини проголошує, що кожен має право на свободу переконань і на вільне їх вираження; це право передбачає свободу безперешкодно дотримуватися власних переконань і свободу шукати, одержувати і поширювати інформацію та ідеї будь-якими засобами і незалежно від державних кордонів [7, с. 354].

Міжнародний пакт про громадянські та політичні права закріплює, що кожна людина має право безперешкодно дотримуватися своїх поглядів та на вільне вираження своєї думки; це право включає свободу шукати, одержувати і поширювати будь-яку інформацію та ідеї, незалежно від державних кордонів, усно, письмово чи за допомогою друку або художньої форми вираження чи іншими засобами на свій вибір [7, с. 355].

Гельсінський заключний акт проголошує, що держави будуть поважати права і основні свободи, у тому числі й свободу слова та інформації, та закликає держави до покращення вільного проникнення інформації крізь кордони за допомогою друкованих і електронних ЗМІ та кінематографа.

Окрім вищенаведених, діє низка міжнародних конвенцій. Перелічимо основні: Декларація про основні принципи, які стосуються внеску ЗМІ в зміцнення миру і міжнародного взаєморозуміння, в розвиток прав людини в боротьбу проти расизму, апартеїду і підбурювання до війни; Конвенція про захист прав фізичних осіб у зв'язку з автоматизованим обробленням персональних даних; Європейська конвенція з питань Транскордонного мовлення, тощо.

До ключових документів, прийнятих міжнародним співтовариством у сфері інформатизації, слід віднести Окінавську хартію глобального

інформаційного суспільства, яка визначає, що інформаційно-комунікаційні технології є одним із найважливіших чинників, що впливають на формування суспільства ХХІ ст. Крім того, у документі визначено обсяг необхідних завдань, у боротьбі зі злочинністю в комп'ютерній сфері [10].

9 листопада 1995 року Україна стала 37 членом Ради Європи. А отже приєдналася до конвенцій, що існують в Раді Європи. Важливою гарантією у забезпеченні права на інформацію є відповідні рішення Комітету Міністрів Ради Європи, який зокрема, ухвалив декларацію, за якою країни-члени зобов'язані проводити політику відкритої інформації у державному секторі, що передбачає доступ до інформації, а також прийняв рекомендації щодо права на доступ до інформації, якою володіють державні органи [7, с. 356].

Таким чином, можна дійти висновку, що процес становлення законодавства України про ЗМІ триває.

Список використаних джерел:

1. Арістова І.В. Правове регулювання суспільних інформаційних відносин: стратегія розвитку інформаційного законодавства України // Вісник Нац. унів. внутр. справ. – 2001. – №14. – С. 122-127.
2. Беляков К.І. Інформація в праві: монографія / К.І. Беляков. – Київ: КВЦ, 2006. – 118 с.
3. Бугера О.І. Правові основи діяльності засобів масової інформації в Україні у контексті запобігання протиправної поведінки неповнолітніх / О.І. Бугера // Бюлетень Міністерства юстиції України. – К., 2005. – 6. – С. 93-99.
4. Виноградова Г.В. Правове регулювання інформаційних відносин в Україні: Навч. посіб. – К.: Юстініан, 2006. – 176 с.
5. Заворотченко Т.М. Засоби масової інформації в системі гарантій конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні / Т.М. Заворотченко // Право і суспільство. – Дніпропетровськ. – 2011. – 3. – С. 47-53.
6. Костецька Т.А. Інформаційне право України; навч. посіб. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 170 с.
7. Правове забезпечення інформаційної діяльності в Україні: монографія / [Шемшученко Ю.С., Кресіна, І.О., Колодюк А.В.]; за заг. ред. Ю.С. Шемшученка, І.С. Чижа. – К.: Юридична думка, 2006. – 384 с.
8. Приступенко Т.О. Правові основи діяльності ЗМІ / Т.О. Приступенко; Київ. ун-т ім. Тарааса Шевченка. Ін-т журналістики; ЦВП; Асоц. засобів масової інформації України. – К.: Центр вільної преси, 1998. – 36 с.
9. Приступенко Т.О., Блохін І.С. Правові засади діяльності ЗМІ в Україні // Вчені записки Таврійського університету ім. В.І. Вернадського. Серія Філологія. Том 19(58). – 2006. – С. 76-83.
10. Цехан Д. М. Правове регулювання мережі Інтернет як передумова її декриміналізації. // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / Нац. ун-т «Одеська юридична академія». – О.: Юрид. л-ра, 1998 – С. 668-676.